

Koncepce rozvoje na léta 2021–2024

Profil katedry

Katedra filmových studií má v současné době osm zaměstnanců, z toho čtyři na plný úvazek, dva na poloviční a dvě kolegyně na 0,2 a 0,3 úvazku, toho času na rodičovské dovolené. KFS má přes šedesát aktivních studentů bakalářského stupně, deset studentů magisterského stupně a necelých deset doktorandů. Nadále hodlá udržovat tento stav, tedy přijímat přibližně dvacet studentů do bakalářského studia a přibližně sedm studentů do navazujícího magisterského studia. Přijímání doktorandských studentů je plně závislé na akademické perspektivnosti studentů a vytíženosti pedagogů. V posledních letech se však daří přijímat doktorandy s projekty, které jsou blízké badatelskému zaměření katedry, čímž se celková struktura katedry i její badatelská profil ještě více upevňuje. Katedra se podílí na kurzech pro zahraniční studenty, kurzech (nejen) pro zájemce o studium, jakož i na akcích prezentujících univerzitu na venek. Rovněž má mnoho úspěšných studentských projektů, často přecházející z generace na generaci, které přesahují do veřejného prostoru.

Oblast personálního rozvoje

Katedra se v uplynulých letech rozrostla se o dva docenty a vynikající akademické pracovníky i pedagogy (doc. Mgr. Petra Sczepanika, Ph.D. a doc. Mgr. Lucii Česálkovou, Ph.D.), ale i badatele podílející se na plnění několika grantů (doc. Pavel Zahrádka, Mgr. Jiří Anger, PhDr. Magdaléna Gorčíková, Mgr. Jan Hanzlík, Ph.D., Petar Mitrić, Ph.D.), což dovoluje posilovat primární výzkum, aniž by byla zanedbávána výuka. Díky přijetí Nicholase Hudáče, Ph.D. je zajištěna i výuka v anglickém jazyce. Perspektivy v personálním zabezpečení výuky a vědeckého výzkumu jsou uspokojivé, přesto bych v dalším období ráda posílila docentské pozice, navýšila úvazek doc. Lucii Česálkové na 1,0, navýšila minimální úvazky na alespoň 0,5, posílila pozici slibných doktorandů či absolventů (Jiří Anger, Noemi Purkrábková, Jiří Sirůček) a stimulovala další habilitační a profesorská řízení.

Katedra začala více zapojovat doktorandy do výuky, do hodnocení prací a do grantových projektů a se soustavnou podporou jejich publikační činnosti a účasti na mezinárodních konferencích (s nově přijatými doktorandy již plánujeme společné kurzy, grantovou žádost i publikační činnost). Ráda bych pokračovala v tomto bodě i nadále, přičemž je třeba říct, že není motivován nedostatkem pracovních sil, ale vede k větší míře identifikace doktorandů s katedrou a k systematickému vychovávání akademických, filmovědných pracovníků. Tento krok se mi jeví jako podstatný i proto, že motivuje mladší studenty k vědecké činnosti a rozšiřuje zaměření katedry o současná média a současné umění. Ráda

bych pomohla s vytvářením postdoktorandských pozic. Tento krok se již částečně zdařil díky projektu KREAS, bylo by však třeba jej rozšířit a stabilizovat.

Další podstatným plánem rozvoje je a posílení pozic zahraničních specialistů (v úvahu připadá Nicholas Hudáč a Petar Mitrić) tak, aby pomohli by s internacionalizací našeho pracoviště, mohli se plně věnovat zahraničním studentům, rozšířili naši nabídku o kurzy v cizím jazyce (zejména pro NMgr. a PhD. studenty) nebo nabídli výuku akademického psaní. Počítáme s úvazky v rámci grantových projektů, plánem je však zaměstnání alespoň jednoho kmenového zahraničního odborníka. Integrace zahraničních akademiků pak dovolí pevnější propojení s mezinárodními pracovišti, které léta pěstujeme, ale zatím postrádá systematickou a důslednou podobu. Přínosem v této oblasti je přijetí dokončujícího doktoranda Jiřího Angera, jenž pravidelně publikuje v zahraničních periodících, pořádá mezinárodní konference a zve zahraniční specialisty na dílčí kurzy. V oblasti internacionalizace chci navázat na tyto aktivity, na zapojování studentů do mezinárodních konferencí a workshopů (např. *Migrating Archives of Reality. Programming, Curating, and Appropriation of Non-fiction Film, Public Service Media's Oline Strategies: Industry Concepts and Citical Investigations* aj.) nebo meziuniverzitních spoluprací (např. *European University Film Award*).

Za nezbytné rovněž považuji větší otevřenost spolupráci s pedagogy z jiných filmových věd i jiných kateder. Navazujeme zde na dlouhodobá a velmi nosné programy, jak už v rámci České společnosti pro filmová studia, která sdružuje všechny filmové vědy v Čechách, na vznik dvou mezinárodních center, tak na vědeckou, grantovou i pedagogickou spolupráci v rámci FF UK i mimo ni. Již v tuto chvíli připravuji (spolu s Libuší Heczkovou a Miroslavem Petříčkem) interaktivní projekt spolu se studenty různých stupňů studia, s kolegy z katedry, z jiných kateder a jiných institucí, plánuji společnou výuku s pedagogy z jiných oborů a série hostujících přednášek. Jako klíčová se mi jeví podpora aktivit doc. Petra Szczepanika a doc. Lucie Česálkové – oba se podílejí na mezioborových a mezinárodních projektech, do nichž zapojují studenty, kterým se tak nejen otevírají nové perspektivy, ale navazují rovněž kontakty pro svůj další profesní život.

Po mnoha letech bez administrativní posily by bylo vhodné získat alespoň na částečný úvazek administrativní sílu, která by pomáhala s některými dílčími úkony, jež léta vykonávám sama jako vedoucí katedry. V minulém funkčním období jsem získala na tuto pozici grantové prostředky, po ukončení grantu se mi nepodařilo fakultu přesvědčit ani o minimální prostředky na pokračování této pozice. V budoucím funkčním období bych ráda na tuto pozici našla výpomoc, alespoň z řad studentů.

V posledním roce mého vedení se na katedře objevilo několik dílčích sporů a personálních pnutí, které jsem se snažila vyřešit ve prospěch katedry, studentů a jejich výuky. Ráda bych tyto kroky dokončila v dalším období a stabilizovala nový (i díky nově přijatým kolegům) pracovní tým. Domnívám se, že úspěšná katedra má vystupovat jako spolupracující celek, přičemž pozici vedoucího vnímám nejen jako odpovědnou za naplňování potřeb katedry a přinášející vizi rozvoje, ale rovněž jako koordinující síť pracovníků a prostředkující informace mezi jednotlivými rovinami pracovních vztahů, tedy mezi studenty a pedagogy a

mezi prostorem univerzity a katedry. Vytvoření tohoto funkčního společenství je pro mě hlavním cílem v dalším období.

Rozvoj pedagogické a vědecké činnosti, důsledky současných změn

Pedagogický profil katedry odráží jak základní filmovědné znalosti, tak aktuální vědecké profily jednotlivých akademických pracovníků. Základní koncepce katedry vychází z přesvědčení, že náš obor je dostatečně specifický, ale zároveň do široka otevřený nejrozličnějším mediálním, uměleckým a kulturním formám audiovizuální, čímž se mj. stává velmi atraktivní. I proto je studium plánováno tak, aby umožnilo studentům získat na jedné straně – v rámci povinných předmětů – velmi dobré znalosti o dějinách a teorii filmu, na straně druhé, aby měli co možná největší výběr ve skupině povinně volitelných předmětů. Nemyslím, že lze sjednotit koncepci výuky, ani ustavit jeden teoretický, metodologický rámec či historický směr – naopak považuji za nosnou pluralitu našich přístupů.

Katedra filmových studií se v současné době badatelsky orientuje zejména na:

- 1) historický výzkum kinematografie českých zemí a její střeoevropské a mezinárodní kontexty,
- 2) teoretický výzkum sledující film v kontextu širší vizuální a mediální kultury a prizmatem teorie a filozofie médií,
- 3) díky nově přijatým doktorandům se rozšiřuje profil katedry o nová média, o aktuální metody teoretického myšlení obrazem (zejména audiovizuálními eseji) a o obrazu,
- 4) výzkum současné filmové praxe, produkce a distribuce,
- 5) nově se podstatně rozšiřuje zájem katedry i o jedinečný výzkum nonfikčního filmu.

Všechny tyto linie bych ráda i nadále stejnou měrou podporovala. Pražská katedra je specifická svou interdisciplinárností, spolupracuje s kolegy z jiných oborů a věnuje se mnoha okrajovým, respektive průnikovým tématům. Dlouhodobě spolupracujeme při přípravě kurzů s jinými obory FFUK, které jsme v poslední době posílili (a to s bohemistikou, komparatistikou, filozofií, hudební vědou, nově pak s anglistikou, obory sociologickými, filozofií, fonetikou aj.). Dochází k pravidelné výměně přednášek a seminářů s jinými institucemi nebo ke společné přípravě kurzů (FAMU, VŠUP, AVU, NFA). Velmi ráda bych pokračovala v této spolupráci a systematizovala ji, jelikož ji shledávám jako velice obohacující.

Za nosné výběrové kurzy považuji tedy zejména ty, které se vážou na výzkumné projekty jednotlivých zaměstnanců, na jejich dlouhodobou zkušenost a praxi, ale i kurzy mezioborové (konkrétně: filozofie a teorie médií, film a jiná média, filmová distribuce, současný dokumentární film, herectví ve filmu, film a stát, historický film, žánrový film, filmové festivaly, filmové hvězdy, počítačové hry, internetová televize, praktická teorie, audiovizuální eseje aj.). Základní výukový program bude i nadále vhodně doplňován modulovou výukou, která zaručí studentům nejen vybočení z každodenního režimu (formát může být konference, doprovodný program festivalu aj.), velkou pestrost, setkávání s českými i

mezinárodními specialisty obohacení programu o kurzy, na něž nemá naše katedra specializaci, ale zaručí i styk s odbornou praxí.

*

V bakalářském programu došlo v minulém období k dílčím změnám. Cílem této restrukturalizace bylo snížení počtu přednáškových cyklů, posílení seminářů, rozšíření profilu i o „nová“ média a rozšíření prostoru pro profilové přednášky v rámci povinně volitelných předmětů. V dalších letech bych se ráda soustředila zejména na výběr povinně volitelných předmětů, který by vhodně doplňovaly páteřní přednášky o hloubkové sondy do nejrůznějších problémů z dějiny a teorie kinematografie, rozšiřovaly nabídku o předměty nahlížející médium filmu z různých (i interdisciplinárních) perspektiv, respektive sledovaly jej v kontextu širší vizuální kultury a dějin a teorie různých médií (ráda bych navázala na zvaní různorodých specialistů na dílčí přednášky či semestrální kurzy). Rovněž bych ráda posilovala nabídku předmětů přibližující studentům různé oblasti profesní praxe. Ráda bych také zařadila více debatních a „čtecích“ seminářů, které učí studenty kritickému myšlení a metodologické práci.

V minulém období jsem se zaměřila na proměnu magisterského studia, které bych ráda v dalším období stabilizovala. Nová akreditace eliminovala mnoho ze základních přednáškových kurzů a nahradila je důrazem na seminární činnost – ta spočívá jednak v možnosti zvolit si více své odborné zaměření a lépe si sestavovat svůj individuální program, jednak se soustřeďuje na týmové projekty, zapojení studentů do výzkumu, aktivní výuku akademického psaní a jiné prakticky vedené činnosti. Nyní se nacházíme v prvním roce realizace této akreditace, součástí mého programu do budoucích let je rozvíjení právě této koncepce, upevňování pozice magistra jako aktivního badatele, který je předstupněm studia doktorandského.

Po pandemické krizi bych se ráda soustředila na další rozvoj doktorandského studia. Považuji za – pro celý obor – zcela nutné, aby se doktorandi více identifikovali s katedrami a akademickou činností. Pravidelně tedy bude realizován doktorandský seminář, nově rozdělený do několika rovin. Je nezbytné, aby se doktorandi více zapojili do výzkumných či výukových (grantových) projektů (v současné době se někteří doktorandi podílejí na PROGRESU a KREASu), mezinárodní spolupráce (doktorandi v současné době využívají mezinárodní dohody, chtějí studovat v režimu cotutelle, publikují v cizích jazycích a pořádají mezinárodní konference) a do výuky na KFS (podílení se na páteřních kurzech považují spíše za doplňkové, podstatné jsou pak kurzy modulového, přednáškového či seminárního typu, které se vážou k disertační práci doktoranda).

V dalším období bych ráda zhodnotila některé přínosy distanční výuky a ráda bych je rozvíjela i v dalších letech. Díky mimořádné situaci se podařilo realizovat některé zahraniční kurzy, na něž by za normálního provozu neměla katedra dostatečné financování. Rovněž se nám podařilo spolupracovat s mezinárodními festivaly a konferencemi a uskutečnit několik workshopů se zahraničními specialisty. Ač jsem si samozřejmě vědoma toho, že distanční výuka nemůže nahradit výuku přímou, je vhodné promyslet, které její složky mohou obohatit stávající provoz. Ráda bych rovněž rozšířila výukové materiály pro studenty, které vznikly díky pandemii a mohou pomoci s dalšími přípravami na zkoušky.

Výhled dalších oblastí rozvoje základní součásti

Možnosti rozvoje spatřuji zejména v dalším zapojení se do výzkumu visehradského prostoru (i v napojení se na CEFS, konferenci SIECE a KREAS), českého filmu, médií a teoretických koncepcí. Spolupráce s odborníky z visehradského prostoru (a na visehradský prostor) na jedné straně a s německou filozofií médií na straně druhé ukazuje jen některá příkladná výzkumná pole. Velmi žádoucí je rovněž navázání těsnější spolupráce s dalšími akademickými oblastmi, a to na základě již existujících personálních vazeb – velmi živé jsou například společné aktivity s bohemistickými katedrami v Itálii, Polsku či Rakousku.

Velmi důležitá je pak podpora publikační činnosti členů katedry, ale i studentů na všech stupních výuky. Podařilo obnovit publikační řadu KFS – Casablanca Akta F, pokračujeme ve spolupráci s nakladatelstvím NFA a fakultním nakladatelstvím. Zapojení členů katedry do redakční rady *Illuminace* a přijetí její šéfredaktorky na katedru je rovněž zásadní pro další publikační činnost a rozvoj debatní platformy filmové vědy v ČR. Soustředění členů katedry by mělo směřovat k publikacím zahraničním, které umožňují vstoupit na pole mezinárodních debat.

Velmi mě těší, jak se daří studentským projektům, přičemž jedním z mých cílů je pokračovat i v této podpoře. Domnívám se, že je podstatné nejen to, abychom vychovávaly studenty ke kritickému myšlení, obsažení znalostí z oboru a k samostatné vědecké činnosti, ale i k popularizaci a prezentaci širšího uvažování o médiích (projekt *Divná místa* a připravovaný interaktivní film *Most*), filmové historie a teorie (projekt muzea českého filmu *Nafilm*, jež letos získala i Českého lva, časopis *IndieFilm*) i a filmové vědy jako takové (mezinárodní festival *Zlatý voči*). Nejrůznější výstupy studentů, spolupráce s nimi a propracovávání kurzů podle alternativní pedagogiky jednak posiluje komunikaci napříč oborem a zakládá lepší uplatnění studentů v oboru, jednak se napojuje na plánované aktivity katedry. Tuto často přehlíženou oblast považuji za naši silnou stránku, kterou má smysl i nadále pěstovat. Velikost naší katedry a její provázanost je totiž ideální právě pro tuto všeobecnou součinnost a pěstování jiného vztahu mezi studentem a žákem, než do jakého nás současný akademický provoz a celková politická atmosféra nutí.

Slovo závěrem:

V minulém období jsem se domnívala, že tranzitní období naší katedry, fakulty i univerzity bylo překonáno. Opak se ukázal pravdou. Pandemická situace má dopady, jak na ekonomickou, tak psychickou či existenciální situaci jednotlivých akademiků, jakož i celé instituce. Naše katedra se s ní do této chvíle vyrovnávala obstojně a od prvního týdne uzavření VŠ začala s distanční výukou. Kolegové se okamžitě adaptovali na nezvyklou situaci a plynule pokračovali s výukou, komunikovali pravidelně se studenty, vytvářeli jim nejrůznější pomůcky, kombinovali výuku přímou a nepřímou, organizovali semináře a virtuální setkání. Rovněž i studenti skvěle spolupracovali, odevzdávali nejrůznější úkoly a pravidelně se účastnili hodin a vzájemně se motivovali k pokračování ve studiu.

Situace je nejistá, nicméně jsem připravena koordinovat jak distanční, tak přímou výuku nebo se adaptovat na různé formy výuky hybridní.

Myslím, že nás čeká nás těžké období, které je možné překonat jedině se silným a soudržným týmem – i proto jsem se v závěru minulého období pokusila proměnit personální situaci, navýšila počet kvalifikovaných pracovníků, za nimiž stojí dlouholetá mezinárodní spolupráce a grantová činnost. Věřím, že veškeré změny povedou právě k vytvoření silného a do značné míry soběstačného týmu, jež vrátí naší katedře opět „rodinný“ ráz, který byl vyhlášený mezi studenty i absolventy.

Ráda bych vstoupila ještě do jednoho funkčního období, přičemž mým hlavním cílem je stabilizovat nový pedagogický tým, dokončit personální změny, umožnit rozjezd programů nové akreditace, dokončit grantové závazky a iniciovat novou grantovou činnost. S ohledem na narůstající práci je pro mě klíčové nové promyšlení stávající nabídky tak, aby byla do maximální míry racionalizována, ale nikterak nezužovala nabídku pro studenty. Mým cílem je rovněž rozšíření témat spojených s pohyblivým obrazem (tedy reflexe mediálního rozpínání filmu) a zapojení aktuálních metodologických přístupů do výuky. Nadále je pro mě zásadní, aby stejnou měrou byla podporována jak výuka, tak výzkum, spolupráce s fakultními orgány, ale i spolupráce napříč fakultou i mimo ni. Prioritou je pro mě také podpora studentů ve všech směrech. Závěrem dodávám, že pro naplnění hlavních oblastí předkládané koncepce je zcela zásadní vstřícná spolupráce všech pracovníků katedry, příznivá pracovní atmosféra a kolegiální vztahy se studenty a externími spolupracovníky a institucemi. Považuji to za základní podmínku rozvoje katedry, kterou se budu snažit plně a soustavně podporovat.

V Praze dne 3. září 2021

Předkládá: doc. PhDr. Kateřina Svatoňová, Ph.D.

t. č. vedoucí Katedry filmových studií FF UK